

مکرمہ بیروتیہ

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

۳۱ نجی سنہ

۱۹ رجب ۱۳۳۰

پنجشنبہ

جلد: ۱۵ - جزو: ۱۵۳

ژان ژاق روسو

نک

ایک یوزنجی سنہ ولادت

۲۸ جزیرانہ مصادف اولان کچن جمعہ کونی ، ژان ژاق روسونک
ایک یوزنجی سنہ ولادت ایدی .

بو فیلسوف کاملی مخصوصاتندن اولان بعض اطوارندن طولانی
معاصرینی غرابت اخلاقیہ ایله وصف ایتشلردر . روسونک مزاجی فطرت
معیشت مردمکریزانیہ مائل ایدی . بوکا ایسه کړک اداره ، کړک سیاست ،
و تخصیص طبیعت اورویانک ائسادہ بر مملکتی اولان اسویچرمدہ طوغوب
بیومش اولسنک دخل و تأثیری اولمی ملحوظدر .

سیاسیات و ادراکاتجه اون سکزنجی عصرک اجله اولیای نمندن اولان بوذات، اوائل عمرنده تربیه علیه چه براسویچرملی جو جغک مکلف طوتلدینی تحصیله بیله بیکانه قالمشدی . بیچاره والدہ سنی طانیه مامش و بو سبیلہ آغوش مادر دینلان کانون شفقت و محبتک احساسات حرارت آلودینه مظهریتدن محروم قالمشدر . پدری ایسه فرزندینک تربیه سبیلہ مقید اوله مامشدر .

روصونک والدہ وجدانی طبیعت ، دایه صرفانی طبیعت ، مرشد ادراک و اذغانی ینہ طبیعت ایدی . بو خواص ثلثینی روصو منبعندن استحصال ایتمش اولدیفندن بالطبع ابنای عصرندن هج برینه بگزیمامش و بر فیلسوف اولدینی حالده زماننده کی فیلسوفلره - اطوار جعلیه لرندن طولانی - معارض بولتمشدر .

عن اصل جنوره لی اولان پدری اکثر هموطنلری کبی ساعتچی ایدی . بر سبیلہ ۱۷۲۶ ده وطننی ترکه مجبور اولمسی اوزرینه استانبوله گلهرک فرانسه سفارتخانه سنه صیغمنش و بش سنه صکره فرانسه سفارتخانه سی دلائیلہ سلطان محمود اوله ساعتچی باشی اولمشدر .

پدریلہ افتراقنده روصو ۱۳ یاشنده ایدی . بوجهتله عموجه سی ، روصونی اجاسندن بر راهبک دست تربیه سنه تودیع ایلشدر . بو راهب (بوسه ی) قصبه سنده کان بر مناسترک ریسی ایدی . روصو بوراده ایکی سنه بولنه رق تحصیلده خیلی ایلرولمشدر . باخصوص مناسترک کان اولدینی محاکک لطافت طبیعیه سبیلہ داخلنده کی حیات ساکنانه آرمسنده کی مماثلت انبساطنی موجب اولیور و بو حیات فانیه ایچنده بر حیات ثانیه اکتساب ایلوردی .

روصو فطره نه قدر سکونه مائل ایسه حقسمزلغده اقرتبه غیر محتمل ایدی . بناء علیه فاعلی اولمدینی بر قباحتله اتهم و مجازات اولنمسی مجبور اولدینی غیظ و غضبی تحریک ایتمکله مناستری ترک ایدوب کیتمشدر .

بوتاربخده اون بش ياشنده اولان روصوي ، پدرينك اشعاري اوزرينه
عموجهسي بر حكاكك ياشنه شاگرد ویردی .

اليوم ساعت قاباقلرينه (بانتوغرافي) ايله اجرا ايديلان نقوش ، بو آلتك
احدانشدن اول قلم و ال ايله حكا ايديليز ایدی . بو جهته ساعت عاملي
اولان پدر ، حكاككده ماهر بر فرزند صاحب هنر گورمك املنده ایدی .
روصوي چراقلغه ویردكلري حكاكك ايسه زوالينك قاره بختنه غایت
تند مزاج و اق نسبتده قابا و خشين بر آدم ایدی . شاگردينه تعليم صنعته
بدل درشتي تلقیح ایدیوردی . روصو بو حریفك ياشنده قالدینی اوج آی
ظرفنده آزار و تكدیردن سرسم و عطائه محكومیتدن مسکین اولمشدی .
نهایت گونك برنده اوسته سینك گوندرمش اولدینی بر محلدن عودته
کچ قالمقه حكاكك محقق بیلدیگی معاقبه سنه اوغرامقدن ايسه بردها
حریفك يوزنجی گورمامكه قرار ویرمش ، و محبول اولدینی محبت آزادی
ایله باشنی آلوب سمت مجهوله متوجه اولمشدر .

حال بو ، که جیننده ، کفاف نفسه لازم اولان اتمك تدارکنه کفایت
ایده چك قدر پارهسي يوقدی . آنگا بدل قابی هوای آزادی ايله لبریز
ایدی . صولر قراردینی بر صرمده جوار کویلردن برينك پایاسی ، بوسرسری
دلی قانلی به تصادفله اقامتگاهنه گوتورمش و بر مدت حمایه ایستدکن صکره
ولاده (قالونهست) اولان روصوي قاتوليك مذهبنی قبوله تشویق ایدرك ،
براز اول یننه بو مذهبه گیرمش اولان (مادام دووآره) نك تحت تربیت
و حمایه سنه ویرمشدر .

پایاس افندی بر کنجك ، باخصوص روصو کبی حراالوجدان بر طفل
مراهقك تحویل مذهب ایده نیلسی نه کبی مؤثرانه متوقف اولدینی پك
اعلا بیلوردی . بوجهته مادام وارمك تلقینات مذهبيهسي روصويه تحویل
اعتقاد ایستدیرمكه مع زیاده کفایت ایتمشدر . چونکه مادامك حسن و آتی

و دلی قانلی به ابراز ایتدیکی التفات غرام فزودی روصونی مذهب جدیدیله منجیه سنه قلباً و قالباً ربط ایلش ایدی . فقط دلی قانلی فطرة مائل عصیان اولدیغندن آره صره منجیه سنی مشرب تحکم آورانه سنه زبون ایتمکدن متلذذ اولبور ، قادی نجغزی کاهیجه بلا سبب ترك ایله دلخون ایلوردی .

بوغریب دلی قانلی بر قادیخی مفتون و زبون ایدم جک خواص ساحرانه یی پک گوزل تقدیر ایتمشدی . اساساً روصو بر غزال وحشی ایله همفطرت ایدی دینه بیلیر . آکا هر کورن مفتون اولدینی حالده اوق هر کسدن گریزان اولمقله کسب تلذذ ایتمکده ایدی .

برده روصوده انتظام حرکات خاصه سی مفقود ایدی . اوده کوچوکدن بری حیثاتک هر درلو نظام و قاعده سندن خارج و صرف آواره سرانه امرار عمره مالوف اولمقلغندن محصل ایدی .

بوصره ده فرانسه به کیدرک لیونده حکامدن برینک چوجققرینه مر بیلک (الالاق) وظیفه سنی درعهده ایلدی . فقط روصونک فطرتی اوق زمانک فرانسه لرلنده کی تربیه جمعیله ایله قابل تألیف اولمدیغندن بو خدمته آنجق بر سنه تحمل ایده یلشدر . زیرا والدیندن هر بری ، هر آن چوجققرینی شمارته جق افعاله بولنیورلردی . نهایت روصو آنلره — سزاوقلا کندیکزه بر مر بی پیدا ایدک ، چوجققرگزه نصل تربیه و برلک لازم کلدیکنی بلکه اوق سایه ده تقدیر ایده بیلیر سگیز — دیمشدر .

روصو مؤخرآ (امیل) نام شا کرد مفروضی تعلیمدن عبارت اولان کتاب مشهورنی که تاریخ نشرندن بری محافظه جیادت ایتمشدر . لیون حاکمک خانه سنده حاصل ایتدیکی تجارب اوزربنه تألیف ایلشدر .

روصو کاغد اوزرنده پک گوزل مدرس و مر بیدر . فقط بالفعل پک فنا بر مر بیسدر . چونکه تند مزاجدر . حدیددر . سریع الانفعال در .

تيزه شربدر . عجولدر . حدسه مغلوبدر . فقط نظرياتده امثالسر بر خواجه عرفان و تربيهدر .

آنك اميلي ايله عامل اولان بر پدر ويا بر مربی باخبر دست تربيه سنه توديع اولنان اطفالی پك گوزل تربيه ايدميليبر . چونكه قابل تطبيق و پك طبيعى نظرياتی جامعدر . شوقدر، كه اؤكتابه گوره تربيه اولنه حق بر جوجق پك كوچك ايكن ، يعنى هنوز تربيه و يرلمدن دست معله تسليم اولمليدر .

روصو ليوندن صكره يارسه كيتمشدر . بو تاريخده هنوز اوتوز ياشنه تقرب ايتمش اولان روصو كنديسهنده خواص ادبيه نك وجودندن بيله بي خبر ايدى . چونكه اؤگونه قدر آزمایش قلمده بولمامش . يالگوز مادام وارده سودای حالت فزای گذشته دن شكاتی حاوی بر مکتوب يازمش ايدى . ديرلر كه بو مکتوب ، ايلروده وجوده كيتيرديكي نول الويزنك فاتحه تصويردر .

يارسه ۱۷۴۱ ده داخل اولمشدى . بوراده معيشتی موسيقي تعليميله تأمينه موفق اوله بيله چكي ظننده ايدى ، بركت و يرسون روصو بو ظننده خيالاته قابلهامشدر . چونكه موسيقي درسلى اقامتكاهنك ايجاريله حاجات ساره ضروريه سنه آنجق تقابل ايدم بيله چك بر ايراد گتورمكه ايدى . فقط بوسايده زمانك رجال بنام ادبيله كسب مناسبات ايلدى . دیده رولر ، دالامبرلر ، وولترلر ايله مناسبتنه بو موسيقي درسلى سبب اولمشدر . يعنى موسيقي تعليم ايتديكي نسوان اكابر ك نادی مصاحبات و مسامراتنده بورجال قلمه طاشمشدر .

موسيقي تعليمنده بر طرز مخصوص كشف ايتمشدى . بوسايده بر مبتدى مستعديك آزر بر زمانده موسيقي نك غوامضى تفهم ايدميليبردى . فقط روصونك بو طرز تعليمندن زياده بالذات روصونك تعليم ايجون اثبات وجود ايتمشدن استفاده ايدمك ايستنيوردى . يعنى شاگردلى اولان ماداملر اوستادك تعليمده كي خداقتندن زياده شخصنده كي حلاوتى نظر اعتباره آلمشلردى . بو جهته

روصو ایسته‌مش اولسه ایدی زماننک پرستیده نسوان ، بر عاشق صاحب
داستانی اولوردی . فقط وحشت طبعی بورادهده احساس قوت ایدیوردی .
بو صرملرده ، افراط ضرورتدن گوندوزلری سوقاغه جیقه‌میور ولانین
محلله‌سندمه‌کی یوکسک برخانه‌نک بشجی طبقه‌سندمه اقامتله قیوجی قادینک تدارک
ایتدیکی قوری بالنی کفاف ایدیوردی . فقط بو محرومیت آنک حالت
روحیه‌سنجه هیچ بر تبدله باعث اولمه‌میوردی . چونکه او هیچ بر شخصک بارمنتی
آلتیده بولمییوردی . حریت شخصیه‌سنه ، استقلال مزاجنه تمامیه مالک
ایدی . قارین طویورمق ایسه کوزل استحضار اولنمش ، لطیف طبقه‌لم
قونمش ، اطرافی سبزلر ، پیازلرله تزیین ایدلمش بر قویون بودینه ، بر
یلج قزارتمه‌سنه مقتدر اولدیغندن آبرو دوکمکسزین ، منت و مداهنه
ایتمکسزین طعام شب‌بازوزینی تدارک کافل اولان بر فرائق ارباب حیثیت
عندنده اخلاق فداکارلیله استحصال اولنه‌جق بیگ فرانقه ، البته مرجحدر .
نته‌کیم معاصری اولان بر شرق شاعری ده :

ات لقمه‌سی لازمی طویورمازمی سنی نان
زهر اولسون او لقمه ، کاؤله پسمانده دونان

قولیله اعلان استغنا ایدیوردی .

روصو حقیقه‌کبر نفسک تمثال مشخصی ایدی . هله استقلال افکارینی
هیچ بر مقصد و منفعته فدا ایتمشدر .

هیئت اجتماعیه ده حصول انتظام ظاهرینک مجرد خیر حقیقینک فدا
اولمسنه متوقف بولندینی بر زمانده یشادینی حالده ، خیر حقیقی بی شدتله
الزام و آئی فدایه متوقف اولان هر درلو منافع خسیسه‌نک پای تحقیر ایله
ردنده دوام ایتمشدر .

بر وقت سوق قضا ایله معیتده بولندینی بر سفیردن حقسنز بر معامله
کورمش و سفیرلده رعایتی واجب کوردیکی مادام دوبروغلی نامنده طانیدینی

بر قادينە ، سفيرە تصحيح معاملە ايتدبرە بيلە جكنە اعتماداً بٹ شكايەت ايلش ايدى .

مادام جنابلرينك حوصلە اصلاتى ايسە ، پس يايە بر كاتبك حقتى و بر سفير اصلاتباك معاملە سندنە حقسنر اولسنى بر درلو قبول ايتديكندن ، روسو مامول ايتديكي صحابته نائل اولە مامش و بونك اوزرينە مادام دو بروغلى يە يازديغى مکتوبدە :

« مادام ! حقانيتكيزە اعتماد ايتمش ايدم . نه چاره كه بادي امرده اصلاتكيز اولديغنى و اق نطقە نظردن محاکمە احوالده بولنە جفگيزى تخطر و حساب ايدە مامشدم . خطامى شمدي آگلابورم . تعجيزمى عفو بيوركيز . » ديمش و بوقوليله موانع حقانيتك الك شديدى اصالت اولديغنى افهام ايتك ايتمشدر . روسو بو مکتوبى پوستە يە توديع ايتديكي گون ماموريتنە دخی ختام وبرە رك پارسە عودت ايلشدر .

بو دفعەدە (دوينە ي) نامندە محبان علم و معرفتن بر مادامە تقديم اولمشدى . بو قادين ادبا و عرفا ايله كسب مناسبتن متلذذ اوليور و دائرة مصاحبتى آنلره كشاده بولندبر يوردى . بناء عليه روسو يى دە محبانينك الك دكر ليلى صرە سەنە قبول ايتمشيدى . فقط روسونك صاحبة خانەنك متعلقاسدن مالك حسن و ملاحت بر قادينە عاشق اوليشى مادامى اغضاب و روسو ايله قطع مناسبتى ايجاب ايلشدر .

(مابعدى كلهجك نسخەدە)

